

zeestroomingen of was het louter toeval dat in de drie genoemde gevallen de schalen in deze maand aan het strand werden aangetroffen?

III. In welk(e) boek(en) kan ik iets naders omtrent deze inktvischsoort te weten komen?

J. A. VAN LEEUWEN JR.

S. orbignyana leeft inderdaad in de Noordzee, is reeds in oudere werken van de Engelsche kust vermeld.

Tesch in: Bijdrage tot de Kennis der Zuidelijke Noordzee III Cephalopoda, Jaarb. Rijksinst. Onderzoek d. Zee zegt: „Deze (= *S. orbignyana*) komt langs de Zuidkust van Engeland en in het Kanaal voor”.

Kort geleden ontving ik van de Fransche kust ten Z. van Calais een 14 tal mooie ex. door Van der Steen aldaar in Juli 1924 verzameld.

De Nederlandsche vindplaatsen zijn door Dr. Heinsius in *Natura* 15 Juni 1921, pag. 87 opgesomd. Hij geeft verder ook enkele kenmerken in vergelijking met *S. officinalis* en *S. elegans*.

Vervolgens heb ik als vindplaatsen genoteerd de mededeelingen van:

Brouwer (vgl. *De Lev. Natuur* XXVI p. 27); den Dulk idem p. 79; Polenaar idem p. 64.

Deze drie worden in Dr. Heinsius' artikeltje ook reeds genoemd. Ten slotte heeft Dr. Kruizinga er nog een mededeeling over gedaan: zie *Tijdschr. Ned. Dierk. Ver.* (2) XIV. 1916, Afl. 2 versl. verg. pag. LX—LXI.

Naar aanleiding van vraag 2. Uit de data, die bij de bovengenoemde vindplaatsopgaven zijn vermeld, blijkt reeds, dat ook in andere maanden van het jaar *S. orbignyana* werd aangetroffen. Alleen zijn de zomermaanden gunstiger, eenerzijds omdat dan een grooter aantal belangstellenden onze Noordzeekust bezoekt en de kans om opgemerkt te worden voor de schelpen veel stijgt, en in de 2de plaats omdat met kalmer weer de zeer broze schalen vaker gaaf zullen aanspoelen dan zulks gedurende het winterseizoen het geval zal zijn.

De levende dieren zijn natuurlijk „vollezee” dieren en verdwalen zelden in de kustwateren (mij is geen enkele geval bekend van een *S. orbignyana* levend of pas dood gevangen dicht onder onze kust).

En mocht het waar wezen, dat de soort in hoofdzaak het Kanaal bewoont, dan zijn de hier aangespoelde schelpen te danken aan de strooming die — zooals bekend — zich uit het Kanaal door het Nauw van Calais noordwaarts beweegt.

T. VAN BENTHEM JUTTING.

De Reigerkolonies van België. — Aan „Le Gerfaut”, het belgische ornithologische tijdschrift, ontleen ik de volgende opgaven.

In 1913 waren in België 3 Reigerkolonies bekend, die zich alle 3 in het laaggelegen, westelijk deel van het rijk bevonden, t.w.: 1e. een kolonie van circa 50 nesten te Vlissegem bij Ostende, 2e. een kolonie van 75 à 90 nesten te Beirendrecht, benoorden Antwerpen, 3e. een groote kolonie van 250 à 300 nesten op de hooge beuken van het park te Merckem, tusschen Dixmuiden en Yperen.

Sedert den oorlog is hierin veel verandering gekomen. De kolonie van Vlissegem is opgeruimd. Het park te Merckem werd einde 1914 en in 1915 door het belgisch artillerievuur verwoest, waardoor de kolonie zich verplaatste naar een eendenkooi in de buurt. Hier nestelden de vogels vanaf 1916 ten getale van circa 200 paar, maar het zoute water dat men voor de inundatie, als verdedigingsmiddel tegen de Duitschers, had moeten binnelaten, deed de boomen afsterven, waardoor den Reigers allengs alle steunpunten voor nestbouw gingen ontbreken, zoodat in 1922 slechts 1 paar er in slaagde een nest te voltooiën, hetgeen echter bij den eersten den besten storm uitwoei. Alleen de kolonie van Beirendrecht bleef in tact, breidde zich uit en wordt tegenwoordig beschermd; in het voorjaar van 1920 telde men er 214 nesten.

Dit is momenteel de belangrijkste kolonie van België, echter niet de eenige, want het bleek dat men in 1913 een (4e) kolonie over het hoofd had gezien. Deze bevond zich te Meetkerke, in een eendenkooi noordwestelijk van Brugge. Hier nestelen sedert een aantal jaren (vooral sedert den oorlog) ook Aalscholvers in gezelschap van de Reigers; beide

worden er nauwelijks geduld en jaarlijks in groot aantal afgeschoten. Totaal zijn hier een 50-tal nesten.

Tenslotte vestigde zich in 1919 een nieuwe kolonie in het park van het kasteel d'Oydonck te Bachte-Maria-Lerne, waar de eigenaar een bevolking van circa 25 paar handhaaft, door een bepaald aantal vogels jaarlijks af te schieten. (cf. *Le Gesfaut*: 3e Année, 1913, Nos. 7 en 8; 10e Année, 1920, Fasc. II; 11e Année, 1921, Fasc. I en 14e Année, 1924, Fasc. I—II.)

Er blijkt uit het bovenstaande wel duidelijk hoe zeer het Reiger-bestaan in onze landen afhankelijk is van de meer of minder goede gezondheid van den mensch. G. A. B.

Ooievaars. — Den 14den Augustus, zag ik op tamelijk groote hoogte een 60- tot 70 tal ooievaars zweven. Door den kijker kon ik ze tot op grooten afstand volgen. Al zwevende verwijderden zich de dieren in Zuid-Oostelijke richting. 'k Ben tot mijn spijt nog niet in de gelegenheid geweest, te kunnen constateeren of de ooievaars, waarvan het nest even buiten het dorp zich bevindt, ook reeds zijn vertrokken.

Gorredijk.

A. DUNANT.

Uit het logboek van de Flevo. — Tegen 8 uur 's avonds (zomertijd) op 11 Augustus 1924 met zwakken oostelijken wind $\pm$ 3 K.M. ten westen van Urk naar het westen varende, werd onze boot gevolgd door honderden vlinders en libellen. De vlinders waren meest koolwitjes maar er waren ook veel citroentjes bij, een atalanta en nog een even groote zwart-met-witte vlinder, dat geen koolwitje was. Veel vlinders en libellen dreven rond in het water. Velen komen rusten op de boot; om half negen zaten elf libellen op het want van de voorste mast en eenige wisten zich vast te houden aan het zeil. Zij laten zich gemakkelijk grijpen. De meeste libellen hebben voor op elk van de vier vleugeltoppen een donker stipje, verder gele vleugelbases en veelal gele vlekken langs het middendeel van den voorkant der vleugels. Ook zijn er libellen met blauwgrijs en zwart geringd lichaam, anderhalf maal zoo groot als de vorige. Er zijn ook langpootmuggen bij en veel kleine insecten, o.a. zeer kleine zwarte kevertjes.

De vlinders vliegen iets sneller dan de Flevo, die 9 K.M. per uur vaart, de libellen veel sneller. Het is moeilijk om te zien, of de zwerm ook soms een andere hoofdrichting heeft dan de vaartlijn van onze boot; ik krijg den indruk dat ze uit noordelijke richting komen. De bewolking (stratus) is zeer hoog en gebroken.

Den volgenden morgen zitten in de plooiën van het zeil nog verscheidene libellen. In het zonnetje gezet op de leuning van de sofa komen ze wat bij, maar later gaan ze toch dood. In den trein ten zuiden van Schagen passeeren we 's middags half vijf (12 Augustus) nog tienduizenden koolwitjes.

Den Haag.

J. TH. TH.

Mijn Stottertjiftjaf. — Ik weet niet, of ik vroeger al eens verteld heb van dit beestje. Nu reeds drie jaren achtereen komt hier een tjiftjaf broeden, die heel anders zingt dan andere tjiftjaffen. In mijn dagboek heet hij de stottertjiftjaf, maar ik heb er berouw van, dat ik hem dien naam heb gegeven, want hij zingt vaak heel mooi. Dat kon ik in 1922 goed nagaan, want toen heeft hij in mijn eigen tuin genesteld in een klein cedertje, waar kleefkruid overheen gegroeid was. Wat er van 't broedsel is terechtgekomen, weet ik niet, want de vogel zat nog, toen ik met vakantie op reis ging. En dit is nu juist het merkwaardige, hij broedt laat. Hoogstwaarschijnlijk komt hij ook laat aan, want nooit heb ik het zoo karakteristieke liedje gehoord vóór 15 Mei. In het voorjaar letten wij altijd met zooveel belangstelling op den eersten ooievaar, de eerste zwaluw, den eersten nachtegaal. Onze trekwaarnemers mogen echter ook wel eens letten op de *laatsten*, die aankomen. Voor sommige vogelsoorten loopt dit aankomen wellicht af binnen een dag of tien, maar het komt mij voor, dat er ook wel soorten zijn, die bij groote tusschenpoozen aankomen in afzonderlijke groepen en dan zou mijn stottertjiftjaf er zoo een zijn van een tweede of derde bezending. Ik hoop het volgend voorjaar hier nog eens op terug te komen. Wellicht heeft de een of ander van onze lezers over dit gewichtig trekvraagstuk ook nog wel iets mede te deelen.

JAC. P. TH.